

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Posthuisweg
te Horn in de gemeente Leudal (L)**

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

ARC-Rapporten 2010-11

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Posthuisweg te Horn in de gemeente
Leudal (L)

ARC-Rapporten 2010-11
ARC-Projectcode 2009/754

Tekst

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Afbeeldingen

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Redactie

A.J. Wullink

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Posthuisweg 13
Projectcode	2009/754
Cis-code	38597
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Boxmeer, dr. J.J.A. Wijnen
Contact	0485-581818, wijnen@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Leudal, dhr. P. van Doorn
Contact	0475-859000
Toetsing	Gemeente Leudal, dhr. P. van Doorn
Contact	0475-859000

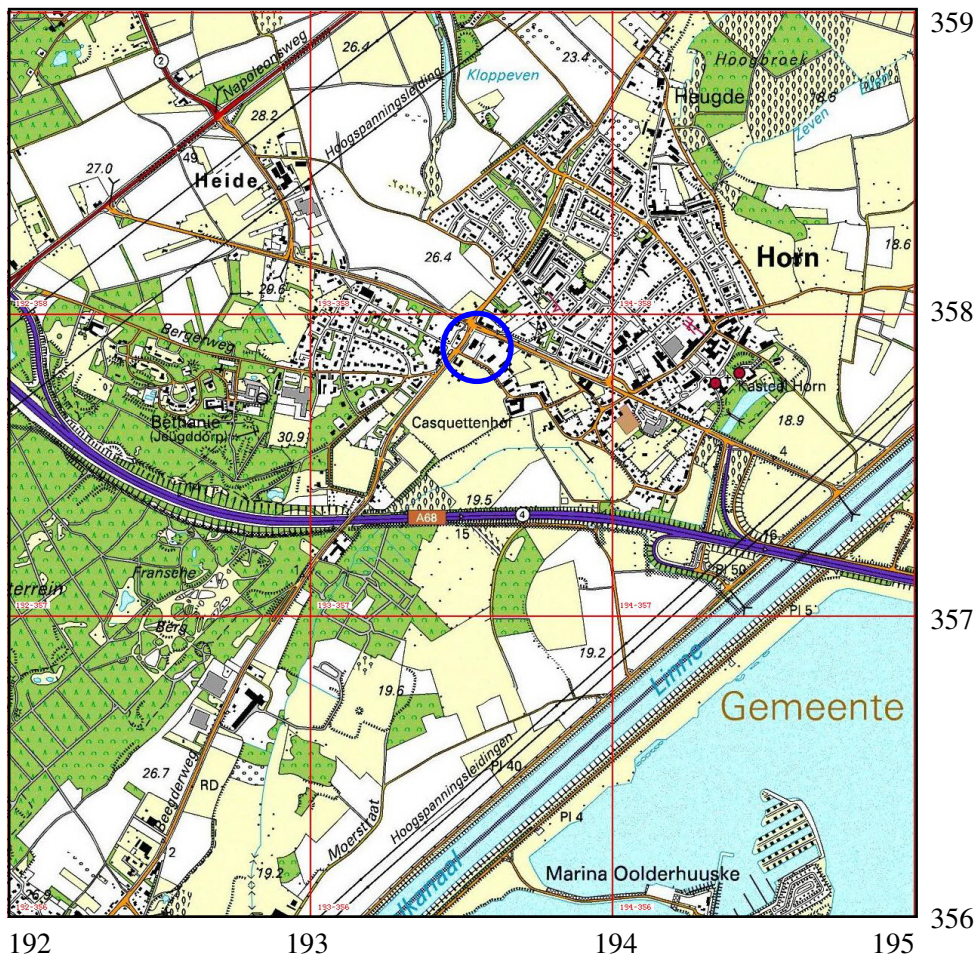
Locatiegegevens

Toponiem	Posthuisweg 13
Plaats	Horn
Gemeente	Leudal
Provincie	Limburg
Kaartblad	58 D
RD-coördinaten	N: 193541/357940 O: 193569/357931 Z: 193534/357859 W: 193492/357878
Oppervlakte	Ca. 3.250 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Rivierzand -en grind van de Formatie van Beegden (Allerød-terras).
Geomorfologie	Beekdal in terras (2R15) en Dalvlakteterras (4E9a)
Bodem	bebouwd
Historische situatie	Begin 19e eeuw was het plangebied in gebruik als bouwland en was gelegen aan een kruising. Na 1813 toen de huidige Rijksweg werd aangelegd, ligt het plangebied sinds die tijd aan deze weg. In de periode 1838-1894 werd een huis binnen het plangebied gebouwd en in de periode 1894-1915 een tweede en er werd er binnendoor een zandpad aangelegd. In de periode 1968-1979 werd de bebouwing binnen het plangebied gesloopt en vervangen voor de huidige bebouwing.
Archeologische verwachting	Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) en de Cultuurhistorische Waardenkaart Provincie Limburg bevindt het plangebied zich in een gebied met een hoge indicatieve archeologische waarde. Verder ligt het plangebied tegen een AMK-terrein dat de oude dorpskern van Horn omvat.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Posthuisweg 13 te Horn in de gemeente Leudal. (afbeelding 1). Aanleiding van dit onderzoek vormt de geplande verbouwing van café-restaurant 'De Postkoets' tot een Multifunctioneel Centrum voor de dorpskern Horn. Om dit mogelijk te maken zal een gedeelte van de zaal worden gesloopt en met een uitbreiding worden herbouwd. Als gevolg van deze uitbreiding dient er een bestemmingsplanwijziging te worden uitgevoerd. De uitbreiding zal een gebied met een oppervlakte van circa 150 m² omvatten. Bij de verbouwing wordt een gedeeltelijke onderkeldering met een aanlegdiepte van Ca. 1,5 m –mv gerealiseerd. Vanwege de bestemmingsplanwijziging dient het gehele plangebied van Ca. 3.250 m² te worden onderzocht. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 25 november 2009 door drs. M. Stiekema en dr. J.J.A. Wijnen van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wulink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In november 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weer-gegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, op de overgang van een dalvlakteterras en een verlaten Maasgeul met radebrikgronden en/of hoge bruine enkeerdgronden, blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. De oude Maasgeul en het terras zijn waarschijnlijk verlaten in het vroege Allerød (Laat-Paleolithicum) door de Maas. De verlaten Maasgeul is in de huidige tijd een droogdal. Er is in de omgeving van het plangebied vondstmateriaal bekend dat dateert vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe tijd. In het hele plangebied kunnen archeologische

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Wijnen, J.J.A., oktober 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Posthuisweg 13 te Horn in de gemeente Leudal*, Econsultancy Rapport 09101723 (conceptversie).

resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten binnen het plangebied is hoog. Bij de aanwezigheid van bruine enkeerdgronden worden de archeologische resten verwacht onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen worden verwacht tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. Bij de aanwezigheid van een radebrikgrond worden de archeologische resten direct aan of onder het maaiveld verwacht. De vondstenlaag wordt dan verwacht in de eerste 30 cm in de bouwvoor. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm onder de bouwvoor verwacht. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing, verspreid over de locatie geplaatst. De positie van de boringen is ingemeten met behulp van meetlinten. De maaiveldhoogte is bepaald aan de hand van de topografische kaart 1:10.000. In totaal zijn er 5 boringen geplaatst tot een diepte van ten minste 80 cm –mv. Voor het boren is gebruik gemaakt van een gutsboor/edelmanboor met een diameter van 7 cm. De bodemopbouw is beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Het opgeboorde materiaal is in het veld doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. Door de aard van het landgebruik (bebouwd/verhard) is er geen oppervlaktekartering uitgevoerd.

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. Ter plaatse van de boringen 1A, 3, 4 en 5 is het plangebied verhard met tegels of klinkers. Tijdens het booronderzoek is boring 1A op 35 cm –mv en boring 3 op 80 cm –mv gestuit op puin. Hierboven werd een geroerd zandpakket waargenomen. Ook in de overige boringen is de bovengrond geroerd tot een diepte van 50 à 90 cm.

In de boringen 1B, 2, 4 en 5 is een verstoorde bodemopbouw tot respectievelijk 75 cm, 90 cm, 50 cm en 60 cm –mv aangetroffen. De samenstelling van de bovengrond is heterogeen. In de boringen 1B en 4 bestaat respectievelijk de bovenste 120 cm en 90 cm uit matig siltig zeer fijn zand. Boring 2 bestaat geheel uit zeer fijn zwak siltig zand. In boring 2 is op 20 tot 65 cm zwak humeus zand aangetroffen, dat als een rest van een enkeerdgrondprofiel gezien kan worden. In boring 5 gaat het bovenste matig siltige, zeer fijne zand op 40 cm –mv over in sterk siltig, zeer fijn zand tot 110 cm –mv. Het matig siltige zand dat naar beneden toe overgaat in sterk siltig zand is kenmerkend voor een brikgrond. In de boringen 4 en 5 bevindt zich vanaf respectievelijk 100 cm en 110 cm –mv matig graf, zwak siltig zand. In boring 1B begint op 100 cm –mv een Cg-horizont. Dit is de zogenaamde gley-zone (Cg-horizont), het niveau waarbinnen de grondwaterspiegel fluctueert. In boring 1B is op Ca. 80 cm –mv een subrecent geglazuurd scherfje aangetroffen. Tegen de noordrand van het plangebied is als oppervlaktevondst in een groenstrook de punt van een geweerkogel uit de Tweede Wereldoorlog gevonden.

De matig grove zanden in de ondergrond van de locatie zijn fluviaal afgezette beddingafzettingen en de matig en sterk siltige zanden in de bovengrond zijn karakteristiek voor afzettingen, van de Formatie van Beegden. Het oorspronkelijke bodemtype was waarschijnlijk een enkeerdgrond op het noordelijke deel van het plangebied (boring 1A, 1B, 2 en 3) en een radebrikgrond op het zuidelijke deel van het plangebied (boring 4 en 5). Het plangebied ligt binnen de overgangszone van het dalvlakteterras naar de verlaten Maasgeul. De boringen 1A en 3 zijn gestuit op respectievelijk 30 en 80 cm –mv, door puin in de ondergrond en de boringen 1B, 2, 4 en 5 is een verstoorde bodemopbouw tot respectievelijk 75 cm, 90 cm, 50 cm en 60 cm –mv aangetroffen.

In de boringen zijn, op het baksteen en een subrecent geglazuurd scherfje na, geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie waarschijnlijk op een dalvlakteterras en mogelijk net in een verlaten Maasgeul met oorspronkelijk radebrikgronden en/of hoge bruine enkeerdgronden. De kans op het voorkomen van de resten binnen het plangebied is hoog.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie op een dalvlakteterras ligt, waarop zich in de zuidelijke helft van het plangebied een briklaag heeft gevormd, waardoor het oorspronkelijke bodemprofiel in de zuidelijke helft als radebrikgrond geclassificeerd kan worden. Verder zijn er op de noordelijke helft van het plangebied resten van een eerdlaag aangetroffen, die mogelijk bij een hoge enkeerdgrond gehoord hebben. Het bodemprofiel is op het grootste deel van de locatie tot in de C-horizont vergraven, tot een diepte van 50 tot 90 cm –mv. De diepte waarin het bodemprofiel in de C-horizont precies is vergraven is onbekend, maar zal tenminste enige tientallen centimeters bedragen. Een van de boringen is gestuit op 80 cm –mv en een van de boringen op 35 cm –mv. Op basis van de diepe verstoring en de aanwezigheid van puin in de grond kan een lage archeologische verwachting worden afgegeven voor het plangebied. Op basis van de lage verwachting, de waargenomen bodemverstoringen en de aanwezigheid van puin in de ondergrond op een deel van het plangebied, kan worden geconcludeerd dat de voorgenomen uitbreiding geen bedreiging vormt voor het archeologisch erfgoed.

4 Aanbeveling

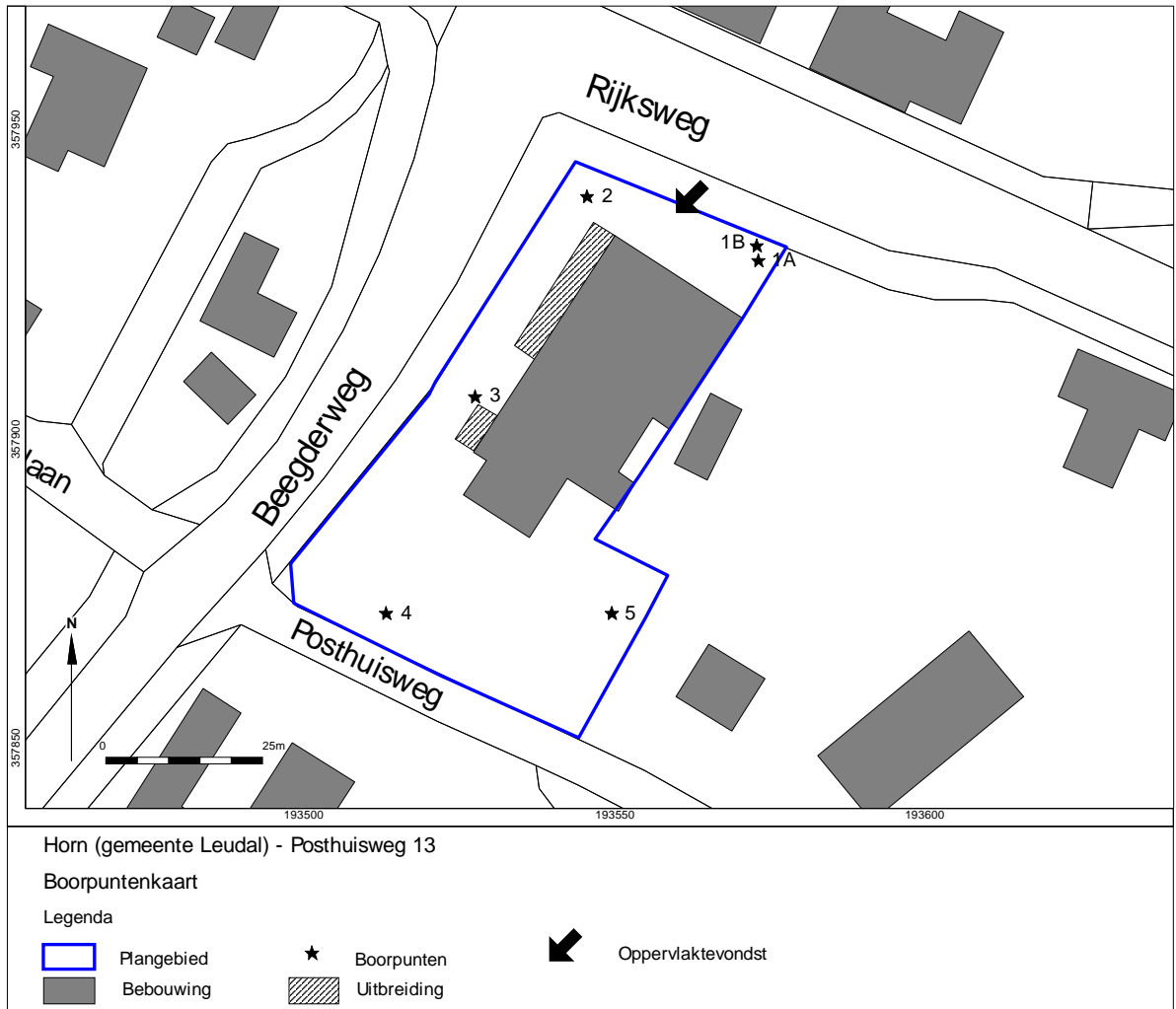
Gezien de geringe kans op archeologische resten binnen de onderzoekslocatie zijn er geen bezwaren tegen de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Geadviseerd wordt dan ook om de onderzoekslocatie vrij te geven. De archeologische meldingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Leudal, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

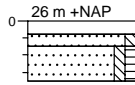

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: J.J.A. Wijnen

Bijlage 1 Boorprofielen

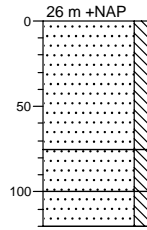
Boring: 1A

X: 193573
Y: 357929

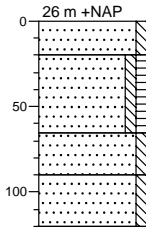
Boring: 1B

X: 193573
Y: 357932

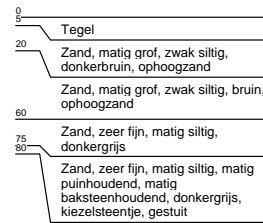
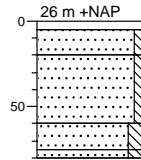
Boring: 2

X: 193546
Y: 357940

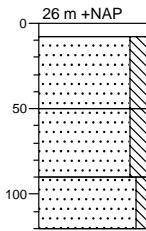
Boring: 3

X: 193530
Y: 357910

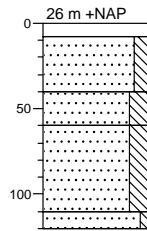
Boring: 4

X: 193514
Y: 357872

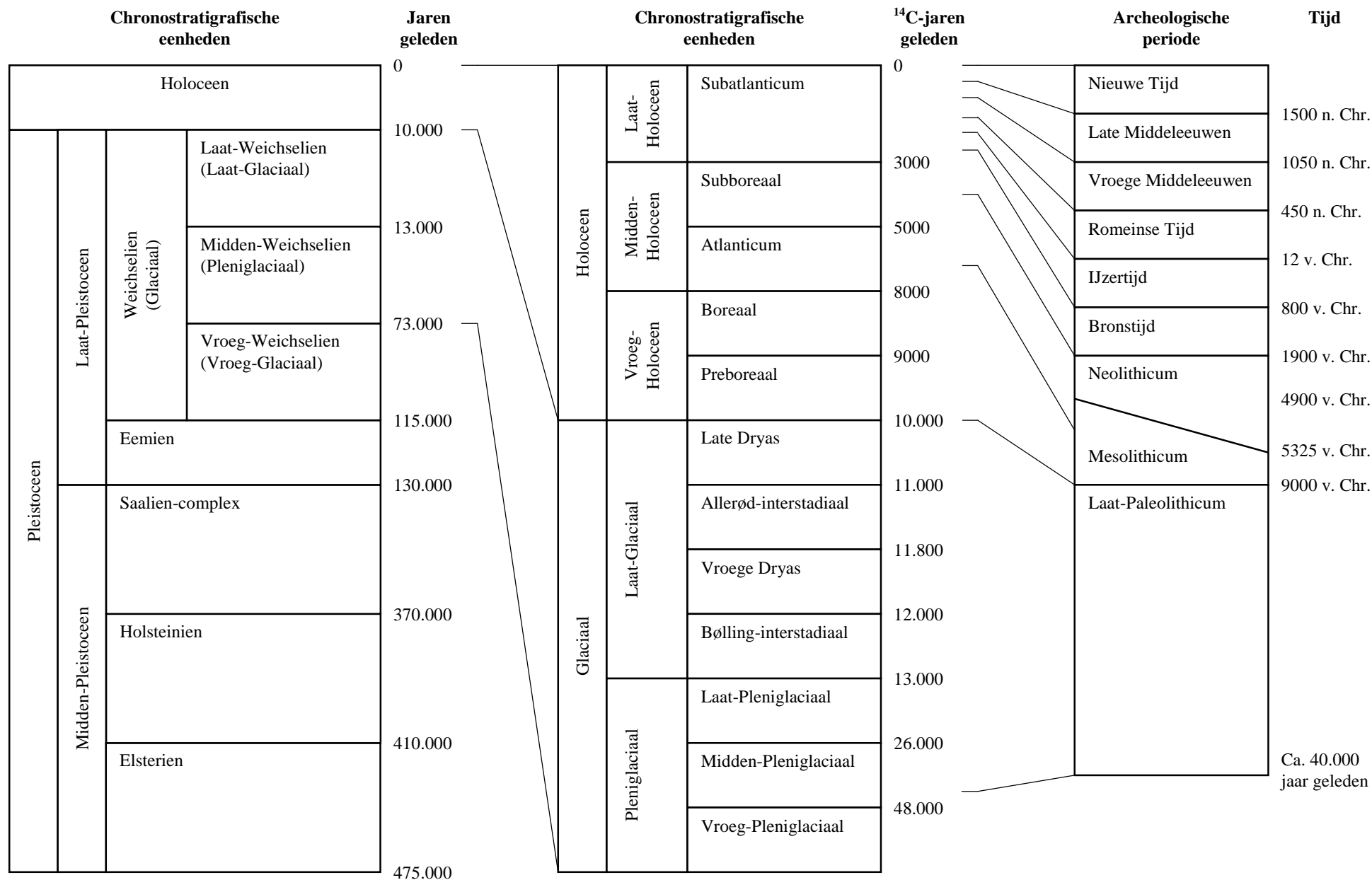

Boring: 5

X: 193550
Y: 357872

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.